

Botoxinjecties bij overactieve blaas

Inleiding

Tijdens uw bezoek aan de polikliniek urologie heeft uw uroloog met u besproken dat er een overactiviteit van uw blaas is vastgesteld. U heeft de mogelijkheid besproken om dit te behandelen door middel van het toedienen van Botoxinjecties ook wel Botulinetoxine A genoemd.

Botoxinjectie

Botulinetoxine A wordt gebruikt bij de behandeling van een vorm van urine-incontinentie, de zogenaamde urge-incontinentie. Ook kan het worden gebruikt bij patiënten met een overactieve blaas bij wie vaak geen oorzaak voor de klachten is gevonden.

Werking normale blaas

De blaas kan het best vergeleken worden met een ballon. Geproduceerde urine komt in de blaas en vult de blaas, waarbij de wanden oprekken naarmate de blaas voller wordt. Urine blijft in de blaas door een afsluitingsmechanisme (de urethrale sfincter), die dicht blijft totdat u aandrang krijgt en u in de gelegenheid bent naar het toilet te kunnen. Het afsluitingsmechanisme wordt geholpen door de bekkenbodemspieren, die aanspannen als u hoest of niest. Naarmate de blaas zich verder vult, krijgt u het gevoel dat u moet plassen. Normaal kunt u de plas dan nog wel ophouden. Wanneer u een toilet bereikt heeft, geven uw hersenen een signaal naar de spier van de blaas dat deze samen moet trekken om de urine te lozen. Op hetzelfde moment ontspannen het afsluitmechanisme van de blaas en de bekkenbodemspieren zodat de urine naar buiten komt. Normaliter ledigt de blaas zo'n vier tot zeven maal per dag, en eenmaal 's nachts.

Overactieve blaas (OAB)

Symptomen van een overactieve blaas kunnen heel verschillend zijn. Het varieert van meer dan acht keer op een dag en vaak ook s' nachts, moeten plassen, een plotselinge aandrang (urge) om te plassen, tot geheel onvrijwillig urineverlies (incontinentie). Een overactieve blaas hoeft dus niet altijd te leiden tot urineverlies. Veel mensen met een overactieve blaas moeten regelmatig naar het toilet maar hebben geen of weinig urineverlies. Symptomen van een overactieve blaas worden veroorzaakt doordat de blaasspier voortijdig samentrekt, zelfs als de blaas nog niet helemaal vol is. Dit gebeurt vaak zonder waarschuwing, op een moment dat u het niet wilt. Bijvoorbeeld als u water hoort stromen of wanneer u bijna thuis bent en de sleutel in het sleutelgat steekt.

Behandelingsmogelijkheden

Er zijn meerdere mogelijkheden om een overactieve blaas te behandelen:

- bekkenbodempfysotherapie;
- leefstijladviezen;
- gebruik van medicatie;

Hebben deze behandelingen onvoldoende resultaat, dan kan soms gekozen worden voor de toediening van Botoxinjecties.

Wat is Botulinetoxine A en hoe werkt het?

Botulinetoxine A zorgt ervoor dat de blaasspier ontspant, waardoor er een vermindering is van het aandranggevoel en de feitelijke urge-incontinentie. Na de behandeling werken de toxines enkele maanden, waarna de spieren weer op hun normale krachtniveau terugkomen (drie tot negen maanden, sporadisch langer). Vaak betekent dit ook weer de terugkeer van klachten.

Kom ik in aanmerking voor Botulinetoxine A?

U komt in aanmerking voor een behandeling met Botulinetoxine A als u een overactieve blaas heeft, al fysiotherapie en medicijnen heeft geprobeerd zonder voldoende resultaat, of als u neurogene detrusor overactiviteit heeft. Voorafgaand aan de behandeling kan het zijn dat uw dokter aanvullende onderzoeken wil doen zoals een urodynamisch onderzoek om de diagnose te bevestigen en een urinekweek om een blaasontsteking uit te sluiten. Botulinetoxine A is NIET effectief voor de behandeling van andere vormen van ongewild urineverlies zoals "stressincontinentie" (Ongewild urineverlies bij hoesten, niezen of druk verhogende momenten).

Wie komen niet in aanmerking voor Botulinetoxine A?

U komt niet in aanmerking voor een behandeling met Botulinetoxine A als u:

- het myasthenia Gravis of Eaton-Lambert syndroom heeft.
- op dit moment een blaasontsteking heeft.
- zwanger bent.
- allergisch bent voor Botulinetoxine A.

Wat kan ik verwachten na een Botulinetoxine A behandeling?

De eerste paar keer dat u het toilet bezoekt kan het zijn dat u een prikkend of branderig gevoel heeft bij het plassen. Het kan zijn dat er wat bloed bij de urine zit. Dit is normaal en zou niet langer moeten duren dan 24-48 uur. Botulinetoxine A werkt NIET direct. Na enkele dagen tot twee weken voelt u dat de urine incontinentie of aandrangklachten afnemen en soms zelfs volledig verdwijnen. Uw blaas kan zich beter vullen met urine waardoor u minder vaak het toilet zou moeten gaan bezoeken. Wanneer u medicatie gebruikt om de blaasspier te ontspannen, zult u hier mee kunnen stoppen als de Botox begint te werken. Uw arts zal u hierin adviseren. In combinatie met de afname van klachten kan het zijn dat u meer moeite krijgt volledig uit te plassen. Dit wordt veroorzaakt doordat Botulinetoxine A de spieren van de blaas ontspant, waardoor deze

spieren minder goed samentrekken. Als het u niet lukt volledig uit te plassen zult u moeten aanleren om u zelf te katheteriseren. U brengt drie tot vier maal per dag een dun buisje in de blaas om deze volledig te legen. Dit is een veilige handeling. Wanneer de Botulinetoxine A uitwerkt zal de blaas weer beter gaan samentrekken en zal dit vaak niet meer nodig zijn.

Hoe lang werkt de ingreep door?

Uiteindelijk zal het effect van de Botulinetoxine A afnemen en bemerkt u langzaam dat uw klachten terug komen. Omdat ieder persoon verschillend is, is het onmogelijk om te voorspellen hoe snel dit in uw geval zal zijn. Normaal gesproken duurt dit zes tot negen maanden. Sommige patiënten hebben slechts 1 behandeling nodig, andere patiënten meerdere.

Wat zijn de risico's van een Botulinetoxine A behandeling?

Er kan wat bloed in de urine voorkomen na de ingreep. Grote hoeveelheden bloed zijn uiterst zeldzaam. Soms hebben mensen na de ingreep een blaasontsteking. Deze moet behandeld worden met antibiotica. 3 tot 10% van de patiënten moet zelf gaan katheteriseren om de blaas te helpen legen. Andere zeer zeldzame risico's zijn allergische reactie, ernstige huiduitslag en algehele spierzwakte. Neem contact op met uw arts wanneer u een van de bovenstaande problemen heeft.

Hoe succesvol is een Botulinetoxine A behandeling?

De huidige ervaring met Botulinetoxine A voor incontinentieklachten is beperkt. Met enige zekerheid is wel te zeggen dat er een 60 tot 90% kans is op significante verbetering op aandrangklachten of urine-incontinentie na een behandeling. De meeste patiënten hebben meerdere behandelingen nodig, terwijl anderen voldoende effect ervaren na een enkele behandeling.

Vorbereiding thuis

- Een week van tevoren levert u urine in om te controleren of u geen blaasontsteking heeft. Hiervoor maakt u een afspraak.
- Indien u bloedverdunders gebruikt, heeft u met de uroloog besproken of en wanneer deze gestopt moeten worden.
- U mag gewoon eten en drinken voorafgaand aan deze ingreep.

De ingreep

Bij aankomst op de polikliniek urologie wordt u ontvangen door een verpleegkundige, zij zal met behulp van een katheter een verdovend middel in de blaas brengen. Na inwerken zal de uroloog de behandeling uitvoeren. Tijdens de behandeling ligt u op uw rug met uw benen in de beensteunen. Allereerst brengen we een hol buisje via uw plasbuis in tot in de blaas. Op dit buisje zit een speciale camera. Via dit holle buisje bekijkt de uroloog de blaas en brengt de injectienaald tot in de blaas. Op ongeveer 10 plaatsen in de blaasspier spuit de uroloog een kleine hoeveelheid botox in. De positieve effecten van de behandeling zijn na ongeveer vier tot tien dagen merkbaar. Het werkt gemiddeld zes tot negen maanden. Als het effect van de behandeling na verloop van tijd weg is, kan de behandeling herhaald worden.

Duur ingreep

De ingreep duurt gemiddeld 20 minuten.

Na de ingreep

Na de ingreep mag u weer naar huis. U krijgt een telefonische afspraak mee ter controle. Deze vindt twee weken na de ingreep plaats.

Mogelijke risico's en complicaties

De effecten van de Botox behandeling verschillen per persoon. Het effect van de Botox op de blaasspier kan zo hoog zijn dat het moeilijk is om de blaas leeg te plassen. Als hierdoor urine achterblijft, spreken we van

urine residu. Om de blaas te legen, moet u deze dan tijdelijk via zelfkatheterisatie leegmaken. Dit is zeldzaam en gaat vanzelf over, naarmate de Botox zijn werking verliest. Wanneer u zichzelf moet gaan katheteriseren, dan leren we u hoe dit gaat. Twijfelt u of u dit zelf katheteriseren wel durft, dan kunnen wij u dit voor de behandeling leren.

Weer thuis

Na de behandeling van de Botox injecties zijn er geen beperkingen in uw dagelijks leven. Soms zit er nog wat bloed bij de urine. Om te voorkomen dat het bloed in de blaas gaat stollen, is het belangrijk dat u ongeveer twee liter per dag drinkt.

Belangrijk

Wij adviseren om in de onderstaande gevallen contact op te nemen met het ziekenhuis wanneer:

- er een blaasontsteking ontstaat. Deze is vaak onschuldig, maar moet wel behandeld worden.
- er bloedstolsels bij uw urine zit en het bloedverlies na twee weken niet vermindert.
- u hevig brandende pijn heeft bij het plassen.
- u niet meer kunt plassen.
- u koorts krijgt (boven de 38,5°C).
- er andere bijwerkingen optreden. Meld dit aan de uroloog.

Tijdens kantooruren belt u met de polikliniek Urologie, telefoonnummer 0492-59 59 50 (kies optie 2). Buiten kantooruren kunt u contact opnemen met de afdeling Spoedeisende hulp, telefoonnummer 0492-59 55 71.

Meer informatie

Als u nog vragen heeft na het lezen van deze folder kunt u die aan uw behandelend arts stellen.

Tot slot

Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen, neem dan gerust contact op met de polikliniek Urologie, telefoonnummer 0492-59 59 50 (kies optie 2).

Telefoonnummers en adressen

Polikliniek Urologie

Locatie Deurne

T: 0493 – 32 89 10

Locatie Helmond

T: 0492 – 59 59 50

Locatie Helmond

Wesselmanlaan 25

5707 HA Helmond

T: 0492 – 59 55 55

Locatie Deurne

Dunantweg 16

5751 CB Deurne

T: 0493 – 32 88 88

Locatie Gemert

Julianastraat 2

5421 DB Gemert

T: 0492 – 59 55 55

